

Sygn. akt III U 164/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Dzienis

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 września 2020r. w Suwałkach

sprawy **P. K.i (...)Sp. z o.o. w E.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym

w związku z odwołaniem P. K.i (...)Sp. z o.o. w E.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 6 grudnia 2019 r. znak (...)

z dnia 6 grudnia 2019 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że P. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o. o. w E. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 22 sierpnia 2019r.

Sygn. akt III U 164/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 9.12.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w O., powołując się na art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.) oraz art. 83 § 1 kodeksu cywilnego w zw. z art. 300 kodeksu pracy stwierdził, że P. K., jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 22.08.2019 r.

Zastrzeżenia organu rentowego wzbudził krótki okres pomiędzy zgłoszeniem do ubezpieczeń społecznych a wystąpieniem u P. K. niezdolności do pracy. W ocenie Zakładu okoliczności sprawy wskazują, iż celem zawarcia umowy nie było faktyczne realizowanie stosunku pracy, lecz stworzenie pozorów jego realizowania w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Odwołania od tej decyzji złożył płatnik składek (...) sp. z o.o. (w jej imieniu Prezes Zarządu P. K.) oraz ubezpieczony P. K.. Odwołujący domagali się zmiany zaskarżonej decyzji i ustalenia, że P. K. podlega od 22.08.2019 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując podstawy skarżonej decyzji.

Sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania ze względu na tożsamość faktyczną i prawną.

Sąd ustalił, co następuje:

P. K. został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w E. od 22.08.2019 r. z wynagrodzeniem w wysokości (...)zł brutto. P. K. zgłosił niezdolność do pracy od 15.09.2019 r. do 29.11.2019r. (od 15.09.2019 r. do 18.09.2019 r. - pobyt w szpitalu).

Zgodnie z odpisem z Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) z datą 2.12.2016 roku została zarejestrowana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością działająca pod nazwą (...) Sp. z o.o. z siedzibą w E. (odpis KRS k.18-23). Przedmiotem przeważającej działalności wpisanej do KRS jest działalność agentów zajmujących się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych.

Z postanowień umowy spółki wynika, iż organami uprawnionymi do reprezentacji podmiotu jest Zarząd Spółki, który składa się z jednego członka – P. K. - Prezesa Zarządu. Pełni on tę funkcję od początku zawarcia umowy spółki. Do składania oświadczeń w imieniu spółki jest upoważniony Prezes Zarządu. Prokurentem w spółce jest A. K.. Jak wynika z Krajowego Rejestru Sądowego, w spółce wspólnikami byli: A. K., G. K. i P. K., a aktualnie wspólnikami są A. K. (91 % udziałów) i P. K. (9 % udziałów).

Zgodnie z uchwałą nr(...)z 19.08.2019 r. Zgromadzenie Wspólników (...) Sp. z o.o. powołało pełnomocnika - A. K. do zawarcia umowy o pracę z Prezesem Zarządu - P. K. (k.11-14 akt rentowych).

W dniu 21.08.2019 r. została zawarta umowa o pracę między P. K. a (...) Sp. z o.o. (reprezentowaną przez pełnomocnika A. K.) na czas nieokreślony od 22.08.2019 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku Prezesa Zarządu, z wynagrodzeniem w wysokości (...)zł brutto. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano ul. (...), (...)-(...) E.. Wynagrodzenie wypłacane było w formie gotówkowej (akta osobowe).

Zakres obowiązków Prezesa Zarządu został sporządzony na piśmie. Do obowiązków P. K. należało m.in.: realizowanie uprawnień i obowiązków Prezesa Zarządu Spółki zgodnie z kompetencjami Zarządu; podejmowanie decyzji we wszystkich sprawach niezastrzeżonych dla innych organów Spółki w kraju i za granicą; ustalanie kierunków i celów strategicznych oraz tworzenie perspektyw rozwoju spółki; realizacja uchwał i wniosków podjętych przez organy spółki; prowadzenie właściwej polityki kadrowej, ekonomicznej, usługowej, związanej z ochroną danych osobowych i bezpieczeństwem informacji, w celu zabezpieczenia pełnej realizacji planowanych zadań oraz perspektyw rozwojowych; sprawowanie nadzoru nad zapewnieniem dyscypliny pracy oraz tajemnicy służbowej i ochrony danych osobowych; wydawanie wewnętrznych aktów normatywnych, tj. zarządzenia wewnętrzne, polecenia służbowe, pisma ogólne, instrukcje, regulaminy; reprezentowanie spółki na zewnątrz oraz dokonywanie czynności prawnych w jej imieniu.

Z wyjaśnień P. K. wynika, że obowiązki wykonywał w wielu lokalizacjach, przede wszystkim w siedzibie spółki, często w siedzibach partnerów handlowych i usługodawców na terenie całego kraju. Godziny pracy nie były rejestrowane, gdyż obowiązywał go nienormowany czas pracy. Dni, w których wykonywał pracę, rejestrowane były na listach obecności, znajdujących się w dokumentacji kadrowej. Dowodami potwierdzającymi wykonywanie pracy na rzecz (...) Sp. z o.o. są wszelkie dokumenty finansowo-księgowo, dokumentacja kadrowa, podpisywane umowy, a także operacje na koncie bankowym Spółki. Żaden z wymienionych dokumentów, a także żadna operacja bankowa nie mogła być podpisana/zatwierdzona przez inną osobę niż Prezes Zarządu z racji jednoosobowej reprezentacji spółki. Natomiast jedynym organem sprawującym nadzór nad pracą Prezesa Zarządu jest Zgromadzenie Wspólników (...) Sp. z o.o.

P. K. nie jest jedynym pracownikiem spółki, spółka zatrudnia 17 osób na umowę o pracę. Są to kierownicy sklepów, sprzedawcy, konwojenci, magazynierzy. Poza tym zatrudnia również inne osoby na umowy cywilnoprawne. Fakt zatrudnienia Prezesa Zarządu na umowę o pracę został podyktowany korzystnymi wynikami finansowymi. Spółka wygenerowała zysk netto ponad 60.000 zł za 2018 rok. W roku 2019 również generowała zyski. W roku 2019 została wypłacona dywidenda w łącznej wysokości 50 000 zł. (dokumenty finansowe k.24-39).

Na początku zawiązania spółki funkcję Prezesa Zarządu P. K. wykonywał nieodpłatnie. Wiązało się to z tym, że jako Prezes Zarządu budował tę firmę z budżetem założycielskim 5000 zł. Dziś Spółka generuje 120-130.000 zł miesięcznie, czyli powyżej miliona złotych rocznie. Zajmuje się głównie sprzedażą napojów i środków spożywczych, jest franczyzobiorcą dużej firmy sieciowej.

P. K., jako Prezes Zarządu, jest zobowiązany do wykonywania uchwał zgromadzenia udziałowców i jest mu podporządkowany. Kwestie finansowe, zobowiązania kredytowe, np. na zakup nieruchomości, są konsultowane z udziałowcami, wszelkie istotne decyzje muszą być podejmowane w formie uchwały. Natomiast mniej istotne decyzje są ustalane w trakcie zwykłych kontaktów. Zgromadzenie wspólników odbywa się w każdym momencie, kiedy niezbędne jest podjęcie uchwały, np. w związku z zaciągnięciem kredytu. Odbywa się to przede wszystkim na spotkaniach, na których Prezes Zarządu przedstawia w obecności księgowego wyniki finansowe i bilans zatwierdzany do końca marca. W tych zgromadzeniach uczestniczy M. C. z ramienia firmy (...) Sp. z o.o. z w E.. Zgromadzenia odbywają się najczęściej na wniosek głównego udziałowca lub Prezesa. Nie ma określonej ilości spotkań w ciągu roku, mogą się one odbywać ad hoc., gdy istnieje realna potrzeba.

W ocenie Sądu, spełnione zostały ustawowe kryteria pracowniczego stosunku pracy, co skutkuje objęciem wnioskodawcy ubezpieczeniami społecznymi.

Sąd zważył, co następuje:

Przepisy art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.) stanowią, iż obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami i obowiązek ten powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy i trwa do dnia jego ustania. Definicję pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych zawiera przepis art. 8 ust. 1 ustawy systemowej, w myśl którego za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a. Mając na względzie spójność systemu prawnego oraz zasadę racjonalnego prawodawcy uznać należy, że pojęcia „pracownika” używane przez ustawodawcę w przepisie art. 22 § 1 kodeksu pracy oraz w art. 8 ust. 1 ustawy systemowej są ze sobą tożsame (wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I UK 296/04, OSNP 2006) 9-10) 157).

Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Sama formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, opłacaniem składek na ubezpieczenia nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia (wyrok SN z 24 sierpnia 2010 r. I UK 74/10). Nie ulega wątpliwości, że racjonalny pracodawca zatrudnia pracownika dlatego, że potrzebuje w swoim zakładzie pracy pracownika. U źródeł każdej umowy o pracę leży przyczyna, w postaci uzasadnionej przesłanki ekonomiczno-organizacyjnej, koniecznością pozyskania pracownika do wykonywania prac, określonych przedmiotem działalności gospodarczej pracodawcy. Pracodawca kieruje się własną potrzebą gospodarczą i przy prawidłowym, ważnym stosunku pracy wyłącznie ta potrzeba jest sprawczym czynnikiem zatrudnienia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wyrażany był pogląd, że przy ocenie pozorności umowy o pracę, racjonalność zatrudnienia, potrzeba zatrudnienia pracownika są przesłankami istotnymi dla oceny ważności umowy o pracę (wyroki SN z 2 lutego 2002 r. II UKN 359/99 OSNAPiUA nr 13, poz. 447; z 17 marca 1997 r., II UKN 568/97 OSNAPiUS 1999 nr 5, poz. 18; z 4 lutego 2000 r. II UKN 362/99 OSNAPiUS 2001/13/449).

W ocenie Sądu praca odwołującego, świadczona na rzecz na spółki (...), realizowała wszystkie elementy określone w art. 22 § 1 k. p., tj. była wykonywana na rzecz samodzielnego podmiotu – spółki z o.o., wykonywana była pod kierownictwem wspólnika większościowego, ewentualnie organu jakim jest zgromadzenie wspólników, w określonym miejscu i czasie, za wynagrodzeniem, była faktycznie wykonywana przez realizowanie nałożonych obowiązków. Wnioskodawca na bieżąco ustalał z większościowym wspólnikiem podejmowane działania w zakresie bieżącej działalności spółki i wytyczone mu cele realizował podejmując działania. Wszystkie decyzje w zasadniczych sprawach wnioskodawca podejmował, kontaktując się z pracodawcą. Charakter jego pracy wymagał podejmowania samodzielnych czynności i na tą samodzielność pracodawca liczył zatrudniając wnioskodawcę. Należy zaznaczyć, że podporządkowania pracownika, szczególnie na tak samodzielnym stanowisku jak Prezes Zarządu, nie można utożsamiać z permanentnym, ścisłym nadzorem pracodawcy nad każdą wykonywaną przez niego czynnością (wyrok SN z 18 lutego 2016 r., II PK 352/14, Legalis nr 1421837). Wprawdzie P. K. jest powiązany ze spółką stosunkiem własnościowym, ale jego udział jest niewielki (9%), a w związku z tym nie przesądza to o braku podporządkowania pracowniczego. Wspólnik większościowy może praktycznie sam podejmować strategiczne decyzje. W tym stanie rzeczy spełnione zostały ustawowe kryteria pracowniczego stosunku pracy, co skutkuje objęciem wnioskodawcy ubezpieczeniami społecznymi.

Należy też mieć na uwadze unormowania Kodeksu spółek handlowych, w świetle których dopuszczalne jest zawieranie przez spółki kapitałowe umów z członkami jej organów, w tym członkami zarządu. Kryteria, którym winna odpowiadać umowa zawierana pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, a członkami jej zarządu, reguluje art. 210 § 1 k.s.h. Przepis ten stanowi, iż w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników. Zgodnie z poglądem wyrażanym zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie, celem tej normy prawnej jest ochrona interesów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a pośrednio także jej wspólników i wierzycieli, na wypadek konfliktu interesów, który może się ujawnić w sytuacji, gdy członek zarządu zawiera umowę "z samym sobą", a więc w sytuacji, gdy po obu stronach umowy występują te same osoby (A.Kidyba, Komentarz KSH do art. 210, wyroki SN z 11 marca 2010 r., IV CSK 413/09, z 9 września 2010 r., I CSK 679/09, uch. SN z 12 stycznia 2010 r. III CZP 120/09, Biul. SN 2010, nr 1, poz. 10). Przepis art. 210 § 1 k.s.h. nie różnicuje czynności prawnych, wobec czego dotyczy wszystkich umów między spółką a członkiem zarządu, bez względu na to, czy mają związek z funkcją pełnioną przez niego w zarządzie spółki. Wobec tego również zawarcie umowy o pracę wymaga zachowania wymogów z art. 210 § 1 k.s.h. Wymagane jest więc do tego oświadczenie rady nadzorczej lub pełnomocnika powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników.

Zgromadzenie Wspólników (...) Sp. z o.o. powołało pełnomocnika - A. K. do zawarcia umowy o pracę z Prezesem Zarządu - P. K. i 21.08.2019 r. została zawarta pisemna umowa o pracę między P. K. a (...) Sp. z o.o. (reprezentowaną przez pełnomocnika A. K.). Prezes Zarządu faktycznie przystąpił do wykonywania obowiązków pracowniczych, zgłaszając się do biura i realizując powierzone mu zadania. Czynił to za zgodą, wiedzą i pod kierownictwem większościowego wspólnika A. K., która sprawowała kontrolę nad efektami jego pracy i prowadziła z nim ustalenia wytyczając zadania do realizacji, często w nieformalny sposób z racji powiązań rodzinnych. Rodzaj i charakter podejmowanych przez wnioskodawcę w spornym okresie czynności świadczy o tym, że były to czynności o charakterze zarządczym, związane z realizacją funkcji prezesa zarządu. Czynności te, z uwagi na swój stały i codzienny charakter, natężenie prac i sposób ich wykonywania, przemawiają za przyjęciem, iż sposób realizacji tych obowiązków spełniał warunki z art. 22 k.p. Za świadczoną pracę wnioskodawca otrzymywał umówione wynagrodzenie. W ocenie Sądu jego wysokość nie była wygórowana, biorąc pod uwagę dobrą kondycję finansową spółki i rozległość zadań.

W sprawie niniejszej odwołujący nie tylko reprezentował spółkę w ramach członkostwa w zarządzie, ale również zarządzał jej działalnością, podejmował działania, które przynosiły zyski. Decydował o zatrudnianiu pracowników, o bieżących zakupach, prowadził sprawy pracownicze i sprawy księgowości w zakresie rozliczeń finansowych. W ocenie Sądu, istniała zatem odrębność stosunku organizacyjnoprawnego i stosunku pracy wnioskodawcy. Co istotne praca wykonywana była w sposób ciągły i systematycznie, a stosunek pracy trwa nieprzerwanie nadal. Wnioskodawca, jako osoba zarządzająca spółką, nie miał ściśle określonych ram czasowych wykonywania pracy, co jest charakterystyczne dla pracowników zarządzających, którzy często wykonują swoją pracę poza obowiązującymi

normami czasu pracy. Nadto, w przypadku członków zarządu spółek, podporządkowanie pracownicze ma inny charakter niż w przypadku pozostałych pracowników. Zgodnie z utrwalonym już orzecnictwem Sądu Najwyższego i sądów powszechnych w modelu "autonomicznego" podporządkowania pracowniczego osoby zarządzającej zakładem pracy, podległość wobec pracodawcy (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) wyraża się w respektowaniu uchwał wspólników i wypełnianiu obowiązków płynących z Kodeksu spółek handlowych. W rezultacie należy uznać, że praca na stanowiskach kierowniczych w spółce wykonywana jest na rzecz i ryzyko odrębnego podmiotu prawa, jaką jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2010 r. II UK 33/10 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2016 r., II UK 517/15).

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 26.09.2006 r. sygn. akt II UK 2/06, nie stanowi podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym dokument nazwany umową o pracę, jeżeli rzeczywisty stosunek prawny nie odpowiada treści art. 22 k. p. Dokument w postaci umowy o pracę nie jest więc niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go, jako strony umowy, faktycznie złożyły oświadczenia woli o treści zapisanej w dokumencie. W takiej sytuacji kwestia ważności zawartej umowy o pracę w sprawie o objęcie ubezpieczeniem społecznym pozostaje na drugim planie, albowiem o nieobjęciu tym ubezpieczeniem w przypadku zgłoszenia do ubezpieczenia osoby niebędącej pracownikiem nie decyduje nieważność umowy, lecz fakt niepozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k. p.

Aby umowa o pracę została uznana za pozorną, zgodnie z dyspozycją art. 83 §1 k.c. konieczne jest spełnienie łącznie trzech elementów: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba składająca oświadczenie nie chce, aby powstały jego skutki prawne, jakie zwykle łączy ze składaniem przez nią oświadczeniem.

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy, należało przyjąć, iż zgromadzony materiał dowodowy bezsprzecznie dowiódł, iż w wyniku umowy o pracę zawartej 21.08.2019 r. doszło do nawiązania stosunku pracy. P. K. w spornym okresie świadczył pracę na rzecz płatnika składek (...) sp. z o.o. w E., w miejscu i czasie wyznaczonym w umowie o pracę, wykonując czynności wynikające z zakresu czynności i charakteru spółki a płatnik składek wypłacał mu wynagrodzenie za świadczoną pracę. Ta okoliczność znalazła potwierdzenie w osobowych źródłach dowodowych oraz przedłożonej dokumentacji związanej z zawarciem przedmiotowej umowy o pracę oraz wykonywanymi zadaniami. W tych okolicznościach nie można było przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.